

تحول جمعیت در سیستان

* دکتر محمود محمودی مجد آبادی

** ویکتوریا جمالی

هستند، با در نظر گرفتن وسعت نیازها و محدود بودن یا ناشناخته بودن منابع باید به امر برنامه‌ریزی توجه خاصی مبذول گردد.

برنامه‌ریزان توسعه اقتصادی و اجتماعی ناگزیر از توجه به روابط متقابل بین متغیرهایی هستند که در تحول اجتماعی - اقتصادی تاثیر بسزائی دارند و شاید بتوان از جمعیت به عنوان مهمترین عامل در این زمینه صحبت به میان آورد.

هدف و روش

هدف از این مقاله، ارائه موقعیت جمعیت منطقه سیستان در گذشته و حال و آینده و روند بعضی از شاخصهای جمعیتی و تغییرات ناشی از آن می‌باشد. از آنجا که آمارهای مرگ و میر و ابتلاء، زمانی جوابگوی

کلمات کلید: سیستان، جمعیت سیستان، رودخانه
هیرمند

مقدمه

با توجه به تعمیم نظام برنامه‌ریزی منطقه‌ای از سوی دولت و تهیه و تنظیم برنامه اول توسعه اقتصادی، اجتماعی، مناطق محروم کشور در اولویت برنامه‌های توسعه قرار گرفته‌اند و این امید وجود دارد که در آینده‌ای نه چندان دور عقب‌ماندگی‌ها در این مناطق جبران گردد. برنامه‌ریزی باید قابل انعطاف بوده و کلیه جهات و عوامل دموگرافیک، اکولوژیک، بهداشتی و اثرات متقابل آن با توجه به جنبه‌های سیاسی اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، آموزشی، تکنولوژی و عوامل متعدد دیگر در نظر گرفته شود. در مناطقی که از توسعه کمتری برخوردار

* دانشیار دانشکده بهداشت، گروه آمار حیاتی و اپیدمیولوژی

** کارشناس موسسه مطالعات محیط زیست

نیازهای دموگرافی و بهداشتی خواهند بود که موارد مرگ و ابتلاء برحسب علت و نیز برحسب خصوصیات از قبیل سن، جنس، محل سکونت و غیره قابل طبقه‌بندی باشند، بنابراین بدلیل این که اطلاعات صحیح در این زمینه در دسترس نبود لذا در خیلی از موارد از اطلاعات مربوط به مطالعات نمونه‌ای قابل دسترس استفاده گردیده است. از طرفی چون سرشماری‌های پی در پی نیز یکی از مهمترین وسایل ارزیابی وضع فعلی و گذشته و پیش‌بینی‌های آتی منطقه می‌باشند لذا اطلاعات سرشماری‌ها نیز از منابع مطالعاتی بوده است.

سیستان و بلوچستان را تشکیل می‌دهد. جدول شماره یک مساحت و جمعیت و تراکم نسبی جمعیت سیستان را در مقام مقایسه با کل استان سیستان و بلوچستان برحسب سالهای مختلف نشان می‌دهد.

همانطور که در این جدول آمده، تراکم نسبی جمعیت سیستان نسبت به استان سیستان و بلوچستان در سال ۱۳۶۵ بیش از ۵ برابر بوده و تراکم بیولوژیکی نیز به مراتب بالاتر بود و این نشان‌دهنده اهمیت منطقه جهت سکونت می‌باشد. تراکم کل کشور در سال ۶۵ برابر ۳۰/۳ نفر در هر کیلومتر مربع بوده و این منطقه از کل

جدول شماره ۱ - تراکم نسبی جمعیت در استان سیستان و بلوچستان در سالهای ۱۳۶۵ - ۱۳۴۵

۱۳۶۵		۱۳۵۵		۱۳۴۵		مساحت	مناطق
تراکم نسبی	جمعیت	تراکم نسبی	جمعیت	تراکم نسبی	جمعیت		
۳۳/۹	۲۷۵۳۰۷	۲۱/۴	۱۷۴۳۰۲	۲۱/۱	۱۷۱۷۹۴	۸۱۱۷	سیستان
۶/۶	۱۲۰۵۹۸۰	۳/۶	۶۶۴۲۹۲	۲/۸	۵۰۲۶۲۶	۱۸۱۵۷۸	استان سیستان و بلوچستان

ویژگی‌های جمعیت منطقه سیستان

جلگه سیستان با وسعتی کمتر از ۵ درصد کل استان سیستان و بلوچستان کوچکترین ولی پرجمعیت‌ترین شهرستان استان را به نام زابل تشکیل می‌دهد.

شهرستان زابل در منتهی‌الیه شمالی استان سیستان و بلوچستان قرار دارد و از شمال و شرق به کشور افغانستان، از مغرب به استان خراسان و از جنوب به شهرستان زاهدان محدود می‌باشد.

سیستان دارای مساحتی حدود ۸۱۱۷ کیلومترمربع می‌باشد که تقریباً ۴/۵ درصد کل مساحت استان

کشور هم پرتراکم‌تر بوده است.

شهرستان زابل براساس آخرین تغییرات تقسیمات کشوری دارای یک شهر، ۵ بخش، ۶ دهستان و ۸۸۶ آبادی دارای سکنه و یا خالی از سکنه با متوسط خانواری برابر ۴/۶ نفر می‌باشد.

در سال ۱۳۶۶ هیئت وزیران تعداد دهستانهای شهرستان زابل را به ۱۶ دهستان افزایش داد. شهر زابل تا سال ۱۳۷۰ تنها نقطه شهری این منطقه بود. شهر جدیدالاحداث زهک در این سال دومین نقطه شهری این شهرستان شناخته شد که در حال حاضر ۶ هزار نفر جمعیت دارد. (جدول شماره ۲)

جدول شماره ۲- اسامی دهستانهای شانزدگانه شهرستان زابل همراه با مرکز دهستان و تعداد دهات

شماره	نام دهستان	مرکز	تعداد ده
۱	محمد آباد	محمد آباد	۸۱
۲	قائم آباد	قائم آباد	۳۹
۳	بزی	بزی	۳۹
۴	قرقری	قرقری	۷۹
۵	بنجار	بنجار	۵۴
۶	مارگان	مارگان	۷۵
۷	دوست محمد	دوست محمد	۸۸
۸	جهان آباد	جهان آباد	۵۴
۹	کوه خواجه	صیادان سفلی	۲۶
۱۰	تیمور آباد	تیمور آباد	۴۵
۱۱	لوتک	لوتک	۴۲
۱۲	ادیمی	ادیمی	۴۴
۱۳	خواجه احمد	خواجه احمد	۳۹
۱۴	خمک	خمک	۶۵
۱۵	جزنیک	جزنیک	۳۶
۱۶	زهک	زهک	۷۳

بوده‌اند.

توزیع جغرافیائی جمعیت

در سال ۱۳۶۳ در نمونه‌ای که از ده درصد جمعیت از شهرستان زابل به عمل آمد، ۹۳/۷ درصد مقیم و ۵/۸ درصد مهاجر از سایر نقاط و ۰/۵ درصد مهاجر از نقاط جنگی وجود داشته‌اند.

تحول ضریب افزایش و نرخ رشد جمعیت

نظر به اینکه افزایش یا کاهش جمعیت در نقاط مختلف سیستان ارتباط زیادی با وجود آب و یا

شهر زابل مرکز شهرستانی به همین نام است، که میزان شهرنشینی آن از ۸ درصد در سال ۱۳۳۵ به ۲۷/۶ درصد در سال ۱۳۶۵ افزایش پیدا کرده است، این تحولات در جدول شماره ۳ نشان داده می‌شود. براساس سرشماری ۱۳۵۵ از کل جمعیت این شهرستان ۹۷/۶ درصد متولدین خود این شهرستان و ۰/۷ درصد متولدین سایر شهرستانهای همین استان و یک درصد متولدین استانهای دیگر کشور و ۰/۷ درصد متولد خارج

جدول شماره ۳ - توزیع فراوانی جمعیت شهرستان زابل بر حسب توزیع جغرافیائی در سالهای سرشماری ۶۵ - ۱۳۳۵

۱۳۶۵		۱۳۵۵		۱۳۴۵		۱۳۳۵		مناطق
درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	
۱۰۰	۲۷۵۳۰۷	۱۰۰	۱۷۴۳۰۲	۱۰۰	۱۷۱۷۶۴	۱۰۰	۱۵۲۳۷۳	شهرستان زابل
۲۷/۶	۷۵۸۸۰۱	۱۶/۹	۲۹۴۰۴	۱۰/۹	۱۸۸۰۴	۸/۰	۱۲۲۲۱	مناطق شهری
۱۲/۴	۱۹۹۴۲۷	۸۳/۱	۱۴۴۸۹۸	۸۹/۱	۱۵۲۹۶۰	۹۲/۰	۱۴۰۱۵۲	مناطق روستائی

جدول شماره ۴ - وضعیت جمعیت و خانوار در دهستانهای شهرستان زابل در طول سالهای ۵۵ - ۱۳۴۵

درصد کاهش و یا افزایش		سال ۱۳۵۵		سال ۱۳۴۵		دهستانهای شهرستان زابل
خانوار	جمعیت	خانوار	جمعیت	خانوار	جمعیت	
۵۱	۵۷	۱۱۳۹	۵۶۳۶	۷۵۵	۳۵۹۵	حومه
۲۶	۳۳	۹۹۱۶	۴۶۷۴۴	۷۸۴۸	۳۵۱۹۲	شیب آب
-۲۴	-۳۲	۶۷۹۶	۳۲۲۵۸	۱۰۳۳۳	۴۷۷۶۲	پشت آب
۱۷	۲۱	۵۷۲۸	۲۶۴۰۷	۴۸۲۴	۲۱۷۷۷	میانکنگی
-۲۰	-۱۸	۲۹۰۵	۱۳۸۸۸	۳۶۱۹	۱۷۰۳۴	شهرکی
۱۳	۲۲	۴۰۹۲	۱۹۹۶۵	۳۶۰۶	۱۶۳۷۱	ناروئی
-۱	۲	۳۰۵۷۶	۱۴۴۸۹۸	۳۰۹۵۸	۱۴۱۷۳۱	کل

بیان کننده توزیع جمعیت در بخش‌ها و دهستانهای شهرستان زابل در طول سالهای ۶۵-۱۳۵۵ همراه با درصد کاهش و یا افزایش جمعیت در این فاصله می‌باشد. جدول شماره ۶ تحول جمعیت دهستانها را نسبت به کل در سالهای ۶۵-۱۳۵۵ نشان می‌دهد. این جدول که نشان دهنده افزایش مطلق جمعیت همراه با توزیع درصد افزایش کل جمعیت روستایی بر حسب دهستانها است، بیانگر مشکلاتی است که در راه نیل به رشد و توسعه یکپارچه منطقه وجود دارد که همانا عدم دسترسی کافی در بعضی مناطق به آب می‌باشد. متوسط رشد سالانه جمعیت در بین سالهای ۶۵-۱۳۵۵ و رشد جمعیت شهری و روستایی و کل شهرستان زابل از سال ۱۳۳۵ تا ۱۳۶۵ در جداول شماره ۷ و ۸ آمده است. در طی سالهای ۶۵-۵۵ بر اثر مسائل ناشی از خشک سالی و کمبود آب در منطقه و مسایل دیگر نظیر پیشروی

خشکسالی در منطقه دارد. لذا ضریب افزایش جمعیت در نقاط مختلف یکسان نبوده و با توجه به سابقه، سیستان جزو مناطق مهاجرت فرست می‌باشد. روند افزایش و کاهش جمعیت در دو دهه ۵۵-۱۳۴۵ و ۶۵-۱۳۵۵ بستگی مستقیم با نقش حیاتی هیرمند در منطقه دارد به طوری که کاهش و یا افزایش آب هیرمند، شهرستان زابل را جمعیت‌پذیر یا جمعیت فرست نموده است. جدول شماره ۴ نشان دهنده وضعیت جمعیت در بخش‌ها و دهستانهای شهرستان زابل در دهه ۵۵-۱۳۴۵ می‌باشد. به طوری که در جدول نمایان است در طی این مدت کاهش چشم‌گیری در تعداد جمعیت دهستانهای پشت آب و شهرکی به چشم می‌خورد. یعنی از ۶ دهستان موجود در سیستان دوتای آنها یکی بیش از ۳۰ درصد و دیگری در حدود ۲۰ درصد کاهش جمعیت داشته است. در سالهای ۶۵-۱۳۵۵ وضعیت کمی تغییر نموده و جدول شماره ۵

جدول شماره ۵ - وضعیت جمعیت و نانوار در دهستانهای شهرستان زابل در طول سالهای ۶۵ - ۱۳۵۵

دهستانهای شهرستان زابل	سال ۱۳۵۵		سال ۱۳۶۵		درصد کاهش و یا افزایش
	جمعیت	خانوار	جمعیت	خانوار	
حومه	۵۶۳۶	۱۱۳۹	۶۸۳۸	۱۱۷۲	۲۱
شیب آب	۴۶۷۴۴	۹۹۱۶	۳۷۱۳۹	۷۰۵۱	۱۵
پشت آب	۳۲۲۵۸	۶۷۹۶	۵۴۹۰۰	۱۰۴۲۱	۱۷
میانکنگی	۲۶۴۰۷	۵۷۲۸	۴۸۰۰۱	۸۶۵۵	۸۲
شهرکی	۱۳۸۸۸	۲۹۰۵	۲۳۹۱۵	۴۴۶۸	۷۲
ناروئی	۱۹۹۶۵	۴۰۹۲	۲۱۷۵۹	۳۹۳۹	۹
کل	۱۴۴۸۹۸	۳۰۵۷۶	۱۹۲۵۵۲	۳۵۷۰۶	۳۳

جدول شماره ۶ - توزیع جمعیت در سالهای ۶۵ - ۱۳۵۵ و توزیع فراوانی افزایش آن
در فاصله این سالها بر حسب دهستانهای شهرستان زابل

افزایش جمعیت در طول ده سال		جمعیت		دهستانهای شهرستان
درصد	تعداد	۱۳۶۵	۱۳۵۵	زابل
۲/۵	۱۳۰۳	۶۸۳۸	۵۶۳۶	حومه
۱۰/۲	۴۸۸۱	۳۷۱۳۹	۳۲۲۵۸	شیب آب
۱۷/۱	۸۱۵۶	۵۴۹۰۰	۴۶۷۴۴	پشت آب
۴۵/۳	۲۱۵۹۴	۴۸۰۰۱	۲۶۴۰۷	میانکنگی
۲۱/۰	۱۰۰۲۷	۲۳۹۱۵	۱۳۸۸۸	شهرکی
۳/۸	۱۷۹۴	۲۱۷۵۹	۱۹۹۶۵	ناروئی
۱۰۰/۰	۴۷۶۵۴	۱۹۲۵۵۲	۱۴۴۸۹۸	کل

جدول شماره ۷ - توزیع متوسط رشد سالانه بر حسب دهستانهای شهرستان
زابل در فاصله سالهای ۶۵ - ۱۳۵۵

متوسط رشد سالانه در فاصله ۶۵ - ۵۵ (درصد)	دهستانهای شهرستان زابل
۲/۰۱	حومه
۱/۴	شیب آب
۱/۵	پشت آب
۶/۲	میانکنگی
۵/۶	شهرکی
۰/۹	ناروئی
۲/۹	کل

جدول شماره ۸ - توزیع رشد متوسط سالانه بر حسب سالهای مختلف سرشماری
و مناطق شهری روستائی در فاصله ۵۶ - ۱۳۳۵

سال / مناطق	۱۳۳۵ - ۴۵	۱۳۴۵ - ۵۵	* ۱۳۵۵ - ۶۵	۱۳۳۵ - ۶۵
شهری	۴/۴۰	۴/۵۷	۹/۹۴	۶/۲۸
روستائی	۰/۸۸	۰/۵۴	۳/۲۵	۱/۱۸
شهرستان زابل	۱/۲۱	۰/۱۵	۴/۶۸	۱/۹۹

* افراد غیر ساکن در سال ۱۳۶۵ به جمعیت روستائی اضافه شده است.

حدود ۲۰ درصد جمعیت بوده و میانه سنی جمعیت در حدود ۱۶ سال می باشد.

وضع سواد

عده باسوادان در منطقه سیستان بر حسب نقاط شهری و روستائی به تفکیک در جدول شماره ۱۱ مشخص گردیده است. براساس این جدول روند افزایش چشمگیری در جمعیت باسواد در کل شهرستان در طول دهه ۶۵-۱۳۵۵ دیده می شود.

باروری

باروری مهمترین عامل در ساختمان سنی جمعیت است برای بیان باروری از شاخصهای خاصی استفاده می شود که ساده ترین آنها عبارت است از میزان تولد خام که این میزان در مناطق شهری برابر ۴۱ در هزار و در مناطق روستائی در حدود ۴۵ در هزار نفر در سال ۱۳۶۴ براساس ده درصد نمونه برآورد گردیده است. این میزان براساس موارد ثبت موالید در سالهای ۱۳۵۹ تا ۱۳۶۱ نیز تقریباً مطابقت دارد. میزان باروری عمومی در مناطق

کویر، تعدادی از روستاها تخلیه شده و در مناطق مناسب تر روستاهای جدید ایجاد شده است. جدول شماره ۹ تغییرات روستاها را در دهستانهای سیستان در دهه ۱۳۵۰ نشان می دهد.

توزیع جمعیت بر حسب سن

بررسی های آماری در سالهای ۶۵-۱۳۴۵ نشان می دهد، که سیستان دارای جمعیتی جوان بوده بدین صورت که در سالهای ۴۵ و ۵۵ و ۶۵ جمعیت کمتر از ۱۵ سال به ترتیب ۶/۴۸، ۵/۴۸، ۴۹ درصد کل جمعیت را تشکیل می داده و بدین ترتیب با تولدهای زیادی که در سالهای اخیر رخ داده است چنان برمی آید که در حال حاضر یکی از جوانترین جمعیت ها را در منطقه دارا باشد. جدول شماره ۱۰ نشان دهنده این توزیع سنی می باشد. براساس این جدول می توان نسبت سرباری را در این شهرستان بدست آورد. این نسبت تقریباً ۱۱۰ درصد می باشد. نسبت سرباری واقعی که نسبت افراد فعال به افراد غیرفعال می باشد در سال ۱۳۶۵ برابر ۵/۲ و در سال ۱۳۴۵ این رقم برابر ۳/۷ بوده است.

به طور کلی در سال ۱۳۶۵، جمعیت زیر ۶ سال در

جدول شماره ۹ - تحول روستاهای دهستانهای سیستان در فاصله سالهای

۱۳۵۵ - ۶۵

۱۳۶۵		۱۳۵۵		سال	نام دهستان
درصد	تعداد	درصد	تعداد	جمعیت روستا نفر	
%	۰	%	۰	غیر مسکونی	حومه
۹/۰	۱	%	۰	کمتر از ۱۰۰	
۴۵/۵	۵	۴۰/۰	۴	۱۰۰ - ۵۰۰	
۴۵/۵	۵	۶۰/۰	۶	۵۰۰ +	
۱۰۰/۰	۱۱	۱۰۰/۰	۱۰	کل	
۱۶/۷	۳۲	۵/۶	۱۰	غیر مسکونی	پشت آب
۱۹/۳	۳۷	۲۳/۷	۴۲	کمتر از ۱۰۰	
۴۵/۸	۸۸	۵۸/۸	۱۰۴	۱۰۰ - ۵۰۰	
۱۸/۲	۳۵	۱۱/۹	۲۱	۵۰۰ +	
۱۰۰/۰	۱۹۲	۱۰۰/۰	۱۷۷	کل	
۹/۰	۱۷	۱/۳	۲	غیر مسکونی	شیب آب
۳۱/۲	۵۹	۳۳/۱	۵۳	کمتر از ۱۰۰	
۵۳/۴	۱۰۱	۵۹/۴	۹۵	۱۰۰ - ۵۰۰	
۶/۴	۱۲	۶/۲	۱۰	۵۰۰ +	
۱۰۰/۰	۱۸۹	۱۰۰/۰	۱۶۰	کل	

ادامه جدول شماره ۹ - تحول روستاهای دهستانهای سیستان در فاصله

سالهای ۶۵ - ۱۳۵۵

۱۳۶۵		۱۳۵۵		سال	نام دهستان
درصد	تعداد	درصد	تعداد	جمعیت روستا نفر	
۶/۸	۱۸	۲/۷	۶	غیر مسکونی	میانکنگی
۳۵/۸	۹۵	۵۹/۱	۱۳۳	کمتر از ۱۰۰	
۵۲/۸	۱۴۰	۳۶/۴	۸۲	۱۰۰ - ۵۰۰	
۴/۵	۱۲	۱/۸	۴	۵۰۰ +	
۱۰۰/۰	۲۶۵	۱۰۰/۰	۲۲۵	کل	
۵/۸	۶	۲/۰	۲	غیر مسکونی	شهرکی
۴۶/۲	۴۸	۶۰/۴	۶۱	کمتر از ۱۰۰	
۴۰/۴	۴۲	۳۲/۷	۳۳	۱۰۰ - ۵۰۰	
۷/۶	۸	۴/۹	۵	۵۰۰ +	
۱۰۰/۰	۱۰۴	۱۰۰/۰	۱۰۱	کل	
۱۲/۵	۱۱	%	۰	غیر مسکونی	ناروئی
۱۷/۰	۱۵	۳۴/۱	۳۰	کمتر از ۱۰۰	
۵۸/۰	۵۱	۵۶/۸	۵۰	۱۰۰ - ۵۰۰	
۱۲/۵	۱۱	۹/۱	۸	۵۰۰ +	
۱۰۰/۰	۸۸	۱۰۰/۰	۸۸	کل	

جدول شماره ۱۰- توزیع نسبی جمعیت بر حسب گروههای سنی در سالهای

۱۳۴۵ - ۱۳۵۵ - ۱۳۶۶

مناطق	۱۳۵۵	۱۳۶۵
مناطق روستائی	۳۲/۶	۳۷/۶۷
مناطق شهری	۶۲/۷	۶۱/۸۴
شهرستان	۳۷/۶	۴۴/۳۵

گروه سنی ۱۵-۲۴ سال می باشد. یکی از مهمترین شاخصهای بهداشتی عبارتست از امید به زندگی در بدو تولد، یعنی تعداد سالهائی که افراد در موقع تولد انتظار زندگی را دارند. براساس میزانهای مرگومیر امید به زندگی در شهر برای زنان برابر ۶۵ و برای مردان برابر ۶۱/۲۵ می باشد.

بالا بودن امید به زندگی به دلیل کاهش مرگومیر بخصوص اطفال زیر یکسال است. میزان مرگومیر زیر یکسال یکی از بهترین شاخصهای شناخت و سنجش سطح بهداشتی یک جمعیت است، براساس اطلاعات جمع آوری شده در سال ۶۳ این میزان برای شهر برابر ۶۵ در هزار و در روستا نزدیک ۹۷ در هزار می باشد. این میزان با گسترش واکسیناسیون عمومی به نحو چشمگیری بخصوص در روستاها پائین آمده است.

آینده جمعیت سیستان

آب مهمترین نقش را در حیات مناطق شهری و روستائی و جابجائی جمعیت به عهده دارد، که در سالهای خشکسالی باعث حرکت جمعیت از مناطق کم آب به مناطق پر آب و در سالهای پر آبی و سیل و حوادثی از این قبیل، (نظیر بالا آمدن آب هیرمند و سیل در سال ۱۳۶۹ که

شهری براساس همین ده درصد نمونه برابر ۱۹۷ در هزار بوده و جدول شماره ۱۲ میزان اختصاصی سنی را برای مناطق شهری در سال ۱۳۶۴ نشان می دهد. میزان کل باروری یعنی متوسط بچههائی که از یک مادر در طول دوران سنین باروری بوجود می آید در شهر برابر ۶/۷ تولد می باشد.

مرگ و میر

یکی از غرایز اساسی زندگانی میل به زنده ماندن است و از همین رو است که از ابتدای تاریخ، علاقه بشر به ازدیاد طول عمر، در همه جا منعکس می باشد. مرگومیر در مراحل مختلف زندگی با میزانهای متفاوت ظاهر می شود، میزان مرگ برای مناطق شهری و روستائی به ترتیب ۶/۲ و ۸/۹ در هزار برآورد شده است پائین بودن این میزان بیشتر در رابطه با جوانی جمعیت و نه به دلیل سطح بهداشت در منطقه است.

با توجه به میزان تولد خام و میزان رشد سالانه جمعیت می توان میزان مهاجرت را بدست آورد. جدول شماره ۱۳ میزانهای اختصاصی مرگ را برای سال ۱۳۶۴ برای مناطق شهری و روستائی بر حسب جنس نشان می دهد. چنانچه ملاحظه می شود کمترین میزان مربوط به

جدول شماره ۱۱ - توزیع درصد جمعیت باسواد (بالای سن ۶ سال) برحسب مناطق شهری و روستائی بین سالهای (۱۳۵۵ و ۱۳۶۵)

گروه سنی	۱۳۴۵	۱۳۵۵	۱۳۶۵
۰ - ۱۴	۴۸/۵	۴۸/۵	۴۹/۱
۱۵-۶۴	۴۸/۳	۴۷/۹	۴۸/۶
۶۵ +	۳/۲	۳/۷	۱/۳۰
کل	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰

جدول شماره ۱۲ - توزیع میزانهای اختصاصی باروری سنی برحسب افراد مقیسم و مهاجر و میزانهای کل باروری در شهر زابل (مناطق شهری)

گروههای سنی	میزانهای اختصاصی باروری برای افراد مقیسم (درهزار)	میزانهای باروری اختصاصی برای مهاجرین (درهزار)	میزانهای اختصاصی باروری در کل (درهزار)
۱۵ - ۱۹	۷۱ / ۶	۱۴۲ / ۸	۷۳ / ۱
۲۰ - ۲۴	۲۴۷ / ۶	۴۲۳ / ۱	۲۶۰ / ۱
۲۵ - ۲۹	۲۳۹ / ۹	۵۷۱ / ۴	۳۱۴ / ۵
۳۰ - ۳۴	۲۱۹ / ۱	۴۷۶ / ۲	۲۴۶ / ۲
۳۵ - ۳۹	۱۸۴ / ۵	۶۰۰ / ۰	۱۹۶ / ۵
۴۰ - ۴۴	۷۳ / ۴	۳۰۰ / ۰	۷۶ / ۹
۴۵ - ۴۹	۸۷ / ۹	-	۱۰۷ / ۵
میزان کل باروری	۵ / ۸۹۰	۱۲ / ۵۶۸	۶ / ۷۳۴

میزان کل باروری در شهر زابل = $۶/۷۳۴$

میزان ناخالص تجدید نسل = $۳/۱۱۱$

میزان خالص تجدید نسل = $۲/۵۵$

رشد ذاتی (طبیعی) = $۳/۲۵$ درصد

جدول شماره ۱۳ - توزیع میزانهای اختصاصی سنی مرگ و میر بر حسب جنس در مناطق شهری سیستان (در هزار)

گروههای سنی	مرد	زن	کل
کمتر از یک سال	۷۲	۶۸	۷۰
۱ - ۴	۱	۵	۳
۵ - ۱۴	۰	۲	۱
۱۵ - ۲۴	۳	۰	۲
۲۵ - ۳۴	۸	۴	۶
۳۵ - ۴۴	۶	۳	۵
۴۵ - ۵۴	۵	۱۱	۸
۵۵ - ۷۴	۵	۶	۶
۷۵ به بالا	۱۲۵	۱۰۰	۱۱۵

جدول شماره ۱۴ - مبانی مفروضیات پیش‌بینی‌های جمعیت شهرستان سیستان

عوامل مورد نظر	۱۳۶۵	۱۳۶۷	۱۳۷۲	۱۳۷۷	۱۳۸۲	۱۳۸۷	۱۳۹۰
امید به زندگی در بدو تولد	زن ۶۵/۰۰	۶۵/۲۰	۶۵/۷۰	۶۶/۲۰	۶۶/۷۰	۶۷/۲۰	۶۷/۵۰
	مرد ۶۱/۲۵	۶۱/۴۵	۶۱/۷	۶۲/۳۸	۶۲/۸۷	۶۳/۳۳	۶۳/۶۴
میزان باروری کل	فرض I ۷/۶ I	۷/۶۳	۷/۷۱	۷/۷۹	۷/۸۷	۷/۹۵	۸
	" II ۷/۶ II	۷/۶	۷/۶	۷/۶	۷/۶	۷/۶	۷/۶
	" III ۷/۶ III	۷/۴۳	۷/۰۱	۶/۵۹	۶/۱۷	۵/۷۵	۵/۵
	" IV ۷/۶ IV	۷/۳۹	۶/۸۷	۶/۳۵	۵/۸۳	۵/۳۱	۵
	" V ۷/۶ V	۷/۳۱	۶/۵۹	۵/۸۷	۵/۱۵	۴/۴۳	۴

باعث تخریب روستاها و مرگومیر جمعیت گردید). نتیجه گیری

حرکت جمعیت و مهاجرت می گردد. بنابراین باید که جهت از بین بردن معضلاتی نظیر آنچه که در سالهای اخیر اتفاق افتاده است برنامه ریزی های همه جانبه ای در زمینه تامین آب مناطق روستایی و شهری و جلوگیری از طغیانهای فصلی رودخانه به عمل آورد.

از مطالعه آمارهای جمعیتی فوق نتیجه می شود که سیستان دارای رشد قوی توام با بالا بودن باروری و مرگومیر اطفال همانند مناطق درحال توسعه است. مهاجرت روستائیان به شهر زیاد بوده و جمعیت به علت زیاد شدن باروری روز بروز جوانتر می شود. روستاها درحال خالی شدن بوده که می توان با انجام برنامه ریزی صحیح و ایجاد جاذبه های جدید اشتغال، درآمد روستائیان را بالا برده و مانع از هجوم بی رویه آنها به شهرها شده و برنامه های بهداشتی در زمینه واکسیناسیون، بهداشت

آینده جمعیت سیستان با استفاده از میزانهای باروری عمومی و احتمال بقاء با فرضهای مختلف طبق جدول شماره ۱۴ برای کل شهرستان تا سال ۱۳۹۰ برآورد شده است که جدول شماره ۱۵ گویای این نتایج می باشد.

جدول شماره ۱۵ - کل جمعیت و شاخص مقایسه اندازه جمعیت نسبت به مبداء
براساس پنج فرض در نظر گرفته شده تا سال ۱۳۹۰

سال مورد نظر	I	II	III	VI	V
۱۳۶۵	۲۷۴۲۷۵	۲۷۴۲۷۵	۲۷۴۲۷۵	۲۷۴۲۷۵	۲۷۴۲۷۵
	(۱۰۰)	(۱۰۰)	(۱۰۰)	(۱۰۰)	(۱۰۰)
۱۳۶۷	۲۹۵۷۵۰	۲۹۵۶۹۶	۲۹۵۴۱۴	۲۹۵۳۴۷	۲۹۵۳۱۳
	(۱۰۸)	(۱۰۸)	(۱۰۸)	(۱۰۸)	(۱۰۸)
۱۳۷۲	۳۵۹۸۷۶	۳۵۹۱۲۳	۳۵۵۱۷۱	۳۵۴۲۲۹	۳۵۲۳۴۷
	(۱۳۱)	(۱۳۱)	(۱۳۰)	(۱۳۹)	(۱۳۸)
۱۳۷۷	۴۴۳۲۶۱	۴۴۰۶۶۶	۴۲۷۰۴۴	۴۲۳۸۰۰	۴۱۷۳۱۳
	(۱۶۲)	(۱۶۱)	(۱۵۶)	(۱۵۵)	(۱۵۲)
۱۳۸۲	۵۵۲۸۳۳	۵۴۶۶۴۴	۵۱۴۱۵۶	۵۰۶۴۲۱	۴۹۰۹۵۰
	(۲۰۲)	(۱۹۹)	(۱۸۷)	(۱۸۵)	(۱۷۹)
۱۳۸۷	۶۸۹۸۴۳	۶۷۷۶۵۸	۶۱۳۷۹۴	۵۹۸۶۱۴	۵۶۸۲۸۴
	(۲۵۲)	(۲۴۷)	(۲۲۴)	(۲۱۸)	(۲۰۷)
۱۳۹۰	۷۸۷۸۲۵	۷۷۰۳۸۷	۶۷۹۳۴۱	۶۵۷۷۸۹	۶۱۴۸۲۷
	(۲۸۷)	(۲۸۱)	(۲۴۸)	(۲۴۰)	(۲۲۴)

محیط، آموزش بهداشت، بهداشت کار و اتخاذ تدابیر لازم در جهت تنظیم باروی انجام داده و مرگومیر را هرچه بیشتر کاهش داد.

منابع

- ۱ - افشار، ایرج. ۱۳۶۳، نگاهی به سیستان و بلوچستان، ناشر امین خضرائی.
- ۲ - آمار اقتصادی - اجتماعی، ۱۳۶۰، ناشر جهاد سازندگی
- ۳ - سرشماری عمومی نفوس و مسکن، ۱۳۳۵، ناشر مرکز آمار ایران.
- ۴ - سرشماری عمومی نفوس و مسکن، ۱۳۴۵، ناشر مرکز آمار ایران.
- ۵ - سرشماری عمومی نفوس و مسکن، ۱۳۵۵، ناشر مرکز آمار ایران.
- ۶ - سرشماری عمومی نفوس و مسکن، ۱۳۶۵، ناشر مرکز آمار ایران.
- ۷ - فرهنگ آبادیها، شهرستان سیستان، سال ۱۳۵۵، مرکز آمار ایران.
- ۸ - محمودی مجدآبادی، محمود. ۱۳۶۴، تحول جمعیت در ایران، مجله محیط شناسی شماره ۱۳.
- ۹ - مطالعه ده درصد جمعیت ایران، ۶۴-۱۳۶۳، وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی.
- ۱۰ - محمودی، محمود. جمالی، ویکتوریا. ۱۳۶۹. مطالعه اکولوژیک دریاچه هامون، گزارش اقتصادی، اجتماعی منطقه سیستان، گزارش علمی شماره ۱۷ سال ۱۳۶۹، مؤسسه مطالعات محیط زیست.
- ۱۱ - طرح جامع سیستان، ۱۳۷۰، مهندسین مشاور شهر و خانه

